

Diarienummer 2025 MBN 527

Miljöenheten har tagit del av betänkandet och yttrar sig med utgångspunkt från förslagets konsekvenser för kommunen som tillsynsmyndighet. Vi vill börja med att konstatera att betänkandet med underlag är mycket omfattande, och att remisstiden är kort i förhållande till det. Det har varit svårt att på kort tid sätta sig in i det förslaget och förutse konsekvenser av de stora förändringar som föreslås.

Kommunens styrdokument och förvaltning

Alla ändringar i miljöprövningsförordningen innebär att kommunen behöver göra ändringar i styrdokument som taxa, delegationsordning och behovsutredning. Det här är dokument som ska förankras inom både tjänstemannaorganisationen och det politiska styret i kommunen. Så betydande förändringar som föreslås i betänkandet innebär att det arbetet kommer ta betydande tid. Sedan följer också arbete med att anpassa rutiner och arbetssätt till nya förutsättningar vilket också bedöms bli omfattande om förslagets ändringar blir beslutade. Det kommer belasta en verksamhet som redan har knappa resurser för sitt uppdrag. Följden blir sannolikt att mer tid måste läggas på administration och mindre tid på faktiskt tillsyn.

Förflyttning av miljöprövning till en ny samlad miljöprövningsmyndighet och en ny miljöprövningsprocess

Vi anser att en etablering av en helt ny myndighet måste anses vara det sista alternativet för att åstadkomma de förbättringar som föreslås. Det framgår inte av förslaget varför önskade effektiviseringar inte kan åstadkommas inom de etablerade myndigheterna på länsstyrelser och miljöprövningsdelegationer. Det framgår inte heller tillräckliga tydliga resonemang kring varför dessa effektiviseringar skulle underlättas vid etablering av en helt ny myndighet.

De utmaningar som det redogörs för som utgångspunkt för förslagets ändringar har i utredningen inte underbyggts tillräckligt med fakta. Vi tycker det saknas en objektiv redogörelse för i vilken omfattning dessa utmaningar faktiskt förekommit eller vilka faktiska konsekvenser det fått. Det har därför varit svårt att bedöma rimligheten i omfattningen på de betydande förändringar som föreslås.

Tidsfristerna för miljöprövning

Vi bedömer att det blir svårt för kommunen att inom tidsfristerna hinna med den beredning som krävs för att besluta om yttranden som remissinstans under miljöprövningen. Besluten är som regel av principiell karaktär och ska beslutas av kommunens miljönämnd och annan kommunal nämnd. Det är inte möjligt att delegera beslut av principiell karaktär. De tidsfrister som föreslås innebär att nämnden måste sammanträda med tätare intervall för att kunna fatta beslut vilket innebär högre kostnader för kommunen. Tidsfristerna kan också innebära att kommunerna inte hinner bereda ärendet i tillräcklig omfattning för att fullt ut kunna förutse etableringens konsekvenser. I många fall krävs till exempel samordning av synpunkter från flera kompetenser inom kommunen vilket kan missas eller prioriteras bort om tiden inte räcker till. Det i sin tur kan innebära att tillstånd för olämpliga etableringar beviljas med oönskad miljöpåverkan som följd. Alternativt så behöver kommunen öka sina resurser för att på kort varsel har möjlighet att avsätta tillräcklig tid för beredning.

Villkor granskning och tillstånd

Om fler frågor lämnas att hanteras inom tillsynen så ökar kraven på tillsynsmyndighetens resurser och kunskap. Det blir en stor utmaning för kommuner som redan nu har begränsade resurser för miljötillsynen. Den koppling som ett villkor har till en brottsstraffsanktion förloras också. Om tillsynsmyndighetens resurser är tillräckliga blir följden fler förelägganden, förbud och krav på utredningar riktade till verksamhetsutövaren. Därtill följer fler överklagningar och den tid det innebär. I de fall där tillsynsmyndigheten saknar resurser så riskerar vi att verksamhetsutövaren utan någon större risk för negativ konsekvens kan bedriva verksamheten så som den själv önskar inom ramen för sitt tillstånd, även om det får negativa konsekvenser på omgivningen.

Förflyttning av verksamheter från anmälningsplikt till granskningsplikt.

Den kommunala tillsynsmyndighetens handläggning av en anmälan enligt miljöbalken kan finansieras med tillsynsavgifter. En förflyttning av förfarandet till granskningsplikt innebär att den kommunala tillsynsmyndigheten får rollen som remissinstans i stället, och då måste den nedlagda tiden finansieras av skattekollektivet som får ökade kostnader.

Registreringsplikten

Det anges att registreringsförfarandet ska vara helt digitalt. De framgår inte om det är kommunerna som ska upprätta och tillhandahålla dessa tjänster, eller om det kommer lösas med en gemensam nationell lösning. Om det är kommunens ansvar följer en kostnad som inte är obetydlig.

Verksamheter som flyttas från anmälningsplikt till registreringsplikt.

När möjligheten till förprövning tas bort så ökar såklart risken att olämpliga verksamheter startas upp och orsakar miljöskada innan tillsynsmyndigheten fått möjlighet att ingripa. Vi tycker det är svårt att ta ställning till hur det i så fall ska undvikas eftersom det inte förklarats hur de för verksamheten beslutade föreskrifterna ska motverka att "det chansas" och startas i gång etableringar som strider mot föreskrifterna och vad som är miljömässigt lämpligt i övrigt. En straffsanktion av något slag bedöms nödvändig för bristande lagefterlevnad av föreskrifterna för att minska risken för det.

Flera branscher på listan över registreringsplikt, till exempel oljegrusverk, orsakar snabbt olägenheter genom lukt, damning och buller om de placeras på olämpliga platser. En lokaliseringsprövning på förhand förebygger klagomål och krav på rättelse i efterhand. När förprövningen försvinner så kommer sannolikt också kommunerna se en ökning av antalet klagomål. Klagomål är tidskrävande för kommunerna och riskerar därmed att ta tid från annan tillsyn.

Minskat antal tillfällen för yttrande under miljöprövning

Om kravet på tidigt samråd slopas så försvinner kommunens möjlighet att påverka ansökans innehåll innan den lämnas in. Det riskerar följder av omfattande kompletteringskrav senare i processen. Kommunens möjlighet att bevaka sina intressen i tidigt skede minskar. Vi anser att tidigt samråd borde vara värdefullt för både sökande part och de som påverkas av etableringen, och att det är miljömässigt motiverat att behålla det som är obligatorisk del av prövningsprocessen.